

**กลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน
ของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน**

**Administrative Strategies Promoting Democracy to be a Student Council Model
School of Wiangjedeewittaya School, Lamphun Province**

รติมา ปฤษฎางคเดชา Ratama Pritsadangkadecha

โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน

Suanboonyopatham Lamphun School

ptikrati@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน ศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนที่เป็นเลิศ และจัดทำกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา โดยมีขั้นตอนการวิจัยจำนวน 4 ขั้นตอน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ตัวแทนนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวาระการประชุม แบบตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปผลจากการประชุม สรุปผลจากการตรวจสอบเอกสาร และสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. การประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา พบว่า โดยภาพรวม ได้คะแนน 62.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. ผลการศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนที่เป็นเลิศ พบว่า ผลการตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ โรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน และโรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย ปฏิบัติครบทุกองค์ประกอบ และผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามครอบคลุมกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) ทุกขั้นตอน

3. ผลการร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา ผ่านฉันทามติ จำนวน 4 กลยุทธ์

4. ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จที่ได้รับ พบว่า มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 2 ปี ได้รับรางวัลการประกวดกิจกรรมประชาธิปไตยในเรียน ระดับประเทศ รางวัลโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบงานสภานักเรียนแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารงาน, การส่งเสริมประชาธิปไตย, โรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน.

Abstract

This research studies the administrative strategies promoting democracy to be a student council model school of Wiangjedeewittaya School, Lamphun Province. This research has three main objectives. First, it aims to assess the democratic promotion administration. Second, it intends to study the democratic promotion administration of the school, the excellent student council model. Third, it aims to draft and review the administrative strategies promoting democracy to be a student council model school of Wiangjedeewittaya School, with 4 research steps. The target group of the research was school administrators, teachers, student representatives, parents, and experts. The tool used was an agenda form, performance comparable document check and the structured interview form. The data was analyzed by summarizing results from target group meetings. Summarization of performance-complicated documents and the conclusion from the interview.

The results of the research:

1. Assessment of the democratic promotion administration of Wiangjedeewittaya School. The research found that the overall score was 62.5 points out of a full score of 100, the assessment criteria were not met.

2. The results of study the democratic promotion administration of the school, the excellent student council model. The research found that examination results, comparable documents performance according to assessment criteria student council model school 4 components 20 indicators as Wachira Pasang School and

Srisamrong Chanupatham School. Complete all components and experts interview with questions covering the quality cycle process of Deming (PDCA).

3. Draft and review of the administrative strategies promoting democracy to be a student council model school of Wiangjedeewittaya School. Through consensus, 4 strategies.

4. Performance and achievement have been found at the promotion of democratic schools. There has been continuous development for 2 years. It has won the democratic activities contest for national level. It has received the student council model school. This shows that it can be a student council model school for various schools.

Keywords: administrative strategies, promotion of democracy, student council model school.

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรบุคคลและเป็นพลังสำคัญของชาติในการสืบทอดความเป็นชาติ ศาสนา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องมิกลไกเข้ามาร่วมในการขับเคลื่อน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ คารวะธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

สถานักเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยและนำหลักธรรมาภิบาลดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญของสถานักเรียน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตย วิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน มีการบริหารงานสถานักเรียนตามกรอบของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการรู้และเข้าใจหลักการประชาธิปไตย สามารถดำรงตนอยู่ในโรงเรียนและสังคมได้อย่างสงบสุข โดยการบริหารงานในปัจจุบัน ยังคงมีปัญหายุ่งยากหลายประการ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมและพัฒนางานสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการศึกษาและจัดทำกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ
3. เพื่อจัดทำกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย ตัวแทนคณะกรรมการสถานักเรียน และตัวแทนหัวหน้าห้องเรียน รวมจำนวน 44 คน

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวาระการประชุมประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน

การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลจากการประชุมประเมินตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบ
สถานศึกษาที่เป็นเลิศ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบด้านงานส่งเสริม
ประชาธิปไตย และผู้เชี่ยวชาญคณะทำงานกิจกรรมสถานศึกษา สำนักกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 5 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะและแบบสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและนำข้อมูลที่ได้จาก
การสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตามวงจรคุณภาพ PDCA

ขั้นตอนที่ 3 การร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็น
โรงเรียนต้นแบบสถานศึกษาของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครูฝ่ายกิจการนักเรียน
ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนหัวหน้า
ห้องเรียน รวมจำนวน 24 คน

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวาระการประชุมจัดทำร่างและตรวจสอบกลยุทธ์
การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการประชุมจากผู้เข้าร่วมประชุม และตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน
ใช้การลงคะแนนฉันทามติจากคณะกรรมการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงานและผลสำเร็จที่ได้รับ

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครูฝ่ายกิจการนักเรียน
ครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมประชาธิปไตย ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนหัวหน้า
ห้องเรียน รวมจำนวน 24 คน

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวาระการประชุมประเมินผลการดำเนินงานและผลสำเร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน และตรวจสอบผลงานที่เกิดขึ้นระหว่าง
ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. การประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา พบว่า โดยภาพรวม ได้คะแนน 62.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
2. ผลการศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ พบว่า ผลการตรวจสอบเอกสารเทียบเคียงสมรรถนะตามเกณฑ์การประเมินคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ โรงเรียนนชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน และโรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ จังหวัดสุโขทัย ปฏิบัติครบทุกองค์ประกอบ และผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามครอบคลุมกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) ทุกขั้นตอน
3. ผลการร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา ผ่านฉันทมติ จำนวน 4 กลยุทธ์
4. ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จที่ได้รับ พบว่า มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 2 ปี ได้รับรางวัลการประกวดกิจกรรมประชาธิปไตยในเรียน ระดับประเทศ รางวัลโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบงานสถานักเรียนแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน โดยภาพรวม 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากยังขาดร่องรอยการบริหารงานและเอกสารต่าง ๆ ตามเกณฑ์องค์ประกอบของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 : 2-26) ที่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนไว้ว่า โรงเรียนที่จะได้รับการประกาศให้เป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ต้องได้คะแนนจากการประเมินเอกสาร และสภาพจริงสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย และต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. การศึกษาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เป็นเลิศ โรงเรียนนชิรป่าซาง และโรงเรียนศรีสำโรงชนูปถัมภ์ พบว่า ปฏิบัติครบทั้ง 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ซึ่งกระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชสีเพ็ญ พลเยี่ยม (2555, หน้า 43) ที่กล่าวว่า การเทียบเคียงสมรรถนะคือ การเปรียบเทียบสมรรถนะระหว่างองค์กรที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืออาจจะทุกเรื่องที่ต้องการใช้เพื่อเป็นจุดเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรผู้ที่ต้องการ

เปรียบเทียบต้องเรียนรู้ และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรของตน และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ขั้นตอนการสัมภาษณ์แบบควบคุมคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA พบว่า ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาต่อยอด ซึ่งการใช้กระบวนการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ ประสพสิทธิ์ ตันมี (2551: 44) อธิบายไว้ว่า วงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ทุกองค์กร ทุกระดับ และทุกคน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านคุณภาพของงาน หรือผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการร่างและตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา ผ่านฉันทามติ จำนวน 4 กลยุทธ์ ทั้งนี้ เกิดจากผู้วิจัยได้กำหนดทิศทางของการบริหารงาน และการศึกษาสถานภาพหน่วยงานโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้วยเทคนิค 2S 4M และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้วยเทคนิค STEP แล้วนำผลมาวิเคราะห์กำหนดกลยุทธ์โดยวิธี TOWS Matrix ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 11-124) ที่กล่าวถึง กระบวนการกำหนดและพัฒนากลยุทธ์ในแง่มุมมองของการนำมาใช้ในหน่วยงานทางการศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ เป็นการนำข้อมูลและปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของหน่วยงานและการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน จัดทำเป็นกลยุทธ์ในระดับต่างๆ รวมทั้งประเมินและคัดเลือกกว่ากลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสมกับหน่วยงานสำหรับผลการตรวจสอบกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ (Utility) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรินทร์ เหมบุตร (2555: 126) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจคุณภาพของกลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบ ตามกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ ควรตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์ (Utility)

4. ผลการดำเนินงานและผลสำเร็จที่ได้รับ พบว่า โรงเรียนได้รับรางวัลในระดับประเทศ และสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบงานสถานักเรียนให้สถานศึกษาต่างๆ ได้ ซึ่งเกิดจากการที่โรงเรียนได้พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 2 ปี และดำเนินการอย่างจริงจังโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563: 34) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนตามองค์ประกอบที่ 4 ผลงานดีเด่นและการประเมินผลการดำเนินงานสถานักเรียน ซึ่งมีตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผลงานสถานักเรียนที่ประสบผลสำเร็จจนได้รับรางวัล และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นและชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์การบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับผลการประเมินการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนทุกๆ องค์ประกอบ เพื่อพัฒนางานสถานักเรียนให้ได้ครบทุกมิติ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยยึดตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้

References

ประสิทธิ์ ต้นมี. (2551). การพัฒนางานวิชาการโดยใช้วงจร PDCA ของโรงเรียนบ้านวังรวกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

ไพรินทร์ เหมบุตร. (2555). กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2555). การพัฒนารูปแบบการเทียบเคียงสมรรถนะในการประกันคุณภาพภายในคณะวิชาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปร.ด สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เอกสารประกอบการอบรม). มปท. สำนักงานฯ.

_____. (2563). คู่มือการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤติโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

อนิวัช แก้วจำนงค์. (2551). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ. มปท.